

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/118/2023
Identifikačné číslo spisu:	5321201832
Dátum vydania rozhodnutia:	28.10.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Vladík
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5321201832.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: K. U., narodený XX. F. XXXX, Č., H. XXX/XX, zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Stopka, JUDr. Cisarík s.r.o., Čadca, Potočná 2835/1 A, IČO: 36 866 849, proti žalovanej: Slovak Estate s.r.o., Bratislava, Tallerova 4, IČO: 50 050 907, zastúpená: Advokátska kancelária VASIL & partners, s.r.o., Košice, Kupeckého 320/33, IČO: 47 240 482, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Žilina (predtým Okresný súd Čadca) pod sp. zn. CA-4C/47/2021, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 24. novembra 2022 sp. zn. 10Co/70/2022, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Žiline z 24. novembra 2022 sp. zn. 10Co/70/2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Čadca (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 25. januára 2022 č.k. 4C/47/2021-140 určil, že nehnuteľnosť zapísaná na LV č. XXXXX katastrálneho územia mesta Č. ako parcela CKN XXXXX - záhrada o výmere 1192 m² patrí do výlučného vlastníctva žalobcu; žalobcovi náhradu trov konania voči žalovanej nepriznal.

1.1 Súd prvej inštancie sa prioritne zaoberal tým, či nie je povinný zastaviť konanie pre neodstrániteľnú prekážku konania, ktorou je prekážka právoplatne rozhodnutej veci res iudicata podľa § 230 CSP. Z pripojeného spisu mal preukázané, že rozsudkom Okresného súdu Čadca sp. zn. 8C/54/2019 zo dňa 27. novembra 2020 určil totožnú nehnuteľnosť do výlučného vlastníctva totožného žalobcu. Súd prvej inštancie uviedol, že žalovaným v konaní 8C/54/2019 je X. A., narodený XX. P. XXXX, vo veci sp. zn. 4C/47/2021 je žalovanou spoločnosť Slovak Estate s.r.o., Bratislava, IČO: 50 050 907, ktorá však je právny nástupcom X. A. v nadväznosti na § 228 ods. 1 CSP, pretože získala spornú nehnuteľnosť v rámci konkurzu od X. A. na základe kúpnej zmluvy. Na základe uvedeného mal súd daný totožný predmet konania, totožnú nehnuteľnosť a totožný okruh strán konania. Ďalej uviedol, že prekážka právoplatne rozhodnutej veci podľa § 230 CSP vyžaduje aj totožný základ nároku, ktorý však bol rozdielny vo veci 8C/54/2019 a vo veci 4C/47/2021. Vo veci 8C/54/2019 súd určil vlastnícke právo k totožnej nehnuteľnosti na základe právneho titulu podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka „iná skutočnosť ustanovená zákonom“, ktorou je aj zjednocujúce rozhodnutie č. 911/32 úradnej zbierky

rozhodnutí bývalého NS ČSR uverejnenej v Zbierke IV. o faktickom zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva reálnou deľbou do roku 1950. Vo veci vedenej pred Okresným súdom Čadca k totožnej nehnuteľnosti pod sp. zn. 4C/47/2021 je iný titul nadobudnutia vlastníckeho práva k tej istej nehnuteľnosti, iný základ uplatneného nároku, a to titul nadobudnutia podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka „rozhodnutie štátneho orgánu“, ktorým je práve právoplatný rozsudok Okresného súdu Čadca č.k. 8C/54/2019-41 zo dňa 27. novembra 2020, právoplatný dňa 16. marca 2021. Súd prvej inštancie preto konanie nezastavil a vec prejednal. Žalobca sa stal na základe právoplatného rozsudku výlučným vlastníkom spornej nehnuteľnosti, avšak nemohol byť zapísaný na list vlastníctva, pretože v časovom medziobdobí medzi rozhodnutím prvostupňového súdu a zápisom na list vlastníctva bola na list vlastníctva namiesto pôvodného žalovaného X. A. v rámci konkurzu zapísaná žalovaná spoločnosť Slovak Estate s.r.o. Žalobca teda bol právoplatným rozsudkom určený ako vlastníkom spornej nehnuteľnosti, ale k zavkladovaniu jeho vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností nedošlo. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že je daný naliehavý právny záujem na opakovanom určení vlastníckeho práva, keďže vo formálnej rovine na základe právoplatného rozsudku je právoplatným spôsobom určené jeho vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti, taktiež v hmotnoprávnej rovine je výlučným vlastníkom spornej nehnuteľnosti, ktorú získal od svojich právnych predchodcov, avšak nemôže realizovať svoje práva vyplývajúce z tohto vlastníckeho práva. Z pripojených listín katastra nehnuteľností čl. 94 a nasl. mal súd prvej inštancie preukázané, že uznesením č.k. 3OdK/395/2019-23 zo dňa 16. decembra 2019 bol vyhlásený konkurz na majetok dlžníka X. A., žalovaného vo veci 8C/54/2019. Súd prvej inštancie uzavrel, že je potrebné zosúladiť nesprávny formálny stav zápisu na LV so správnym hmotnoprávnym stavom výlučného vlastníctva žalobcu, ktorý bol potvrdený aj správnym formálnym stavom právoplatného rozsudku, ktorý určil vlastnícke právo žalobcu k spornej nehnuteľnosti, preto žalobe vyhovel.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalovanej uznesením z 24. novembra 2022 sp. zn. 10Co/70/2022 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil (I. výrok). Žalovanej priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II. výrok).

2.1 Odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie uviedol, že v obidvoch súdnych konaniach je totožný predmet konania, totožná nehnuteľnosť a totožný je aj okruh sporových strán, keď aktuálna žalovaná - spoločnosť Slovak Estate s.r.o., je právnu nástupkyňou X. A. vystupujúceho v pozícii žalovaného v konaní sp. zn. 8C/54/2019, od ktorého v rámci konkurzu získala aktuálna žalovaná spornú nehnuteľnosť na základe kúpnej zmluvy. Odvolací súd však nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie, že by mal byť založený odlišný základ nároku z dôvodu, že vlastnícke právo žalobcu v spore vedenom pod sp. zn. 8C/54/2019 bolo určené právnym titulom podľa § 132 ods. 1 OZ „iná skutočnosť ustanovená zákonom“ a v aktuálnom spore je iný titul nadobudnutia - podľa ust. § 132 ods. 1 OZ - rozhodnutie štátneho orgánu. Odvolací súd konštatoval, že obidva právne tituly sú totiž založené na rovnakých skutkových okolnostiach nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcom, aj samotné rozhodnutie štátneho orgánu „konštatujúce výlučné vlastnícke právo žalobcu k totožnej nehnuteľnosti ako tomu je v tomto súdnom prípade - je vo svojej podstate výsledkom v konaní vedenom pod sp. zn. 8C/54/2019 potvrdzujúcim dokazovaním preukázané tvrdenia žalobcu o práve vlastníctva na základe tzv. inej skutočnosti ustanovenej zákonom“ - závery rozhodnutia štátneho orgánu/právoplatného rozsudku súd sa ale neodchyľujú v uznaní vlastníckeho práva žalobcu k nehnuteľnosti od tých skutočností, ktoré urobil žalobca predmetom posúdenia už v právoplatne skončenom konaní a o ktoré skutkové okolnosti (totožné) opiera vlastnícke právo žalobcu k predmetu sporu v tomto súdnom spore. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 256 ods. 1 CSP tak, že ich náhradu žalovanej voči žalobcovi priznal, pretože žalovaná mala odvolacom konaní plný úspech.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP a žiadal, aby dovolací súd zrušil uznesenie odvolacieho súdu a priznal mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Namietal, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva. Uviedol, že s rozhodnutím odvolacieho súdu sa v plnej miere nestotožňuje, keďže prekážka právoplatne rozhodnutej veci podľa § 230 CSP, a teda aj totožnosť vecí vyžadujú aj totožný základ nároku, ktorý však bol rozdielny vo veci 8C/54/2019 a vo veci 4C/47/2021. Dovolateľ mal za to,

že okresný súd rozhodol správne, keď predmetnú právnu vec prejednal a rozhodol v súlade so žalobou, pričom odvolací súd pochybil, keď rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil poukazujúc na existenciu prekážky právoplatne rozhodnutej veci. Rozhodnutie Krajského súdu v Žiline považoval za arbitrárne, svojvoľné a bez akejkoľvek opory v právnom poriadku.

4. K dovolaniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná, pričom navrhla dovolanie ako nedôvodné zamietnuť. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu považuje za vecne správne, riadne odôvodnené a v celom rozsahu sa s ním stotožňuje.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

6. Podľa § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Dovolateľ namietal existenciu vady zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP, v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

10. Preskúmaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu dospel dovolací súd k záveru, že toto rozhodnutie, v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie, je zmätočné.

11. Z rozhodnutia odvolacieho súdu vyplýva, že v prejednávanej veci zastavil konanie pre prekážku res iudicata, ktorú predstavoval právoplatný rozsudok Okresného súdu Čadca č. k. 8C/54/2019-41 zo dňa 27. novembra 2020, ktorý je prekážkou pre prebiehajúce súdne konanie na Okresnom súde Čadca pod sp. zn. 4C/47/2021. Podľa názoru odvolacieho súdu ako aj súdu prvej inštancie je v oboch súdnych konaniach totožný predmet konania, totožná nehnuteľnosť a totožný je aj okruh sporových strán, keďže

aktuálna žalovaná - spoločnosť Slovak Estate s.r.o. je právnou nástupkyňou X. A. vystupujúceho v pozícii žalovaného v konaní sp. zn. 8C/54/2019, od ktorého v rámci konkurzu získala aktuálna žalovaná spornú nehnuteľnosť na základe kúpnej zmluvy. Odvolací súd mal však za to, že totožný je aj základ nároku, nakoľko obidva právne tituly sú totiž založené na rovnakých skutkových okolnostiach nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcom, z ktorého dôvodu v prejednávanej veci existuje prekážka právoplatne rozhodnutej veci, ktorú už nie je možné prejednávať znova.

12. Podľa § 230 CSP, ak sa o veci právoplatne rozhodlo, nemôže sa prejednať a rozhodovať znova.

13. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

14. Podľa § 161 ods. 2 CSP, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

15. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu opakovane formulovala základné kritériá pre posúdenie prekážky *res iudicata* (por. 3Cdo/42/2008, 5Cdo/120/2009, 5Cdo/280/2010, 4Cdo/133/2009, 2Cdo/110/2017). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci (prekážka *res iudicata*) a prekážka už začatého konania (prekážka *litispendencie*) predstavujú procesnú prevenciu proti porušeniu základného právneho princípu *ne bis in idem* (nie dvakrát o tej istej veci). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci vylučuje možnosť vec znova prejednať, tvorí neodstrániteľnú vadu konania a jej existencia (zistenie) vedie k zastaveniu konania vo forme uznesenia, proti ktorému je prípustné odvolanie (§ 357 písm. a) CSP). Prekážka právoplatne rozhodnutej veci je vymedzená dvoma kritériami, a to totožnosťou osôb (sporových strán) a totožnosťou predmetu konania.

16. O totožnosť strán ide vtedy, ak aj v novom konaní vystupujú tie isté strany sporu alebo ich právni nástupcovia (či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie), pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného a naopak). Pre tých, ktorí neboli stranami sporu, právoplatné rozhodnutie nie je prekážkou *res iudicata*. Je to napríklad vtedy, ak sa výrokom rozsudku určuje, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti a aj keď je takýto rozsudok podkladom na zápis do evidencie nehnuteľností, nemá tento rozsudok všeobecnú záväznosť, ale predstavuje rozhodnutie, ktorým bola sporná otázka vyriešená len vo vzťahu k účastníkom konania (viď Števček M., Ficová S., Baricová J., Mesiarkinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., *Civilný sporový poriadok*, Komentár, Praha: C. H. Beck, str. 1363).

17. Totožnosť veci dáva rámec objektívnej hranici právoplatnosti rozhodnutia a je charakterizovaná totožnosťou nároku, o ktorom bolo už právoplatne rozhodnuté za podmienky, že sa opiera o ten istý dôvod; ten je daný len vtedy, ak plynie z toho istého skutkového stavu, resp. z rovnakých skutkových tvrdení. Pre posúdenie, či je daná prekážka veci právoplatne rozhodnutej, nie je významné, ako súd po právnej stránke posúdil skutkový dej, ktorý bol predmetom pôvodného konania. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej je daná aj vtedy, pokiaľ určitý skutkový dej bol po právnej stránke v pôvodnom konaní posúdený inak, nesprávne či neúplne. Prekážka veci právoplatne rozhodnutej však nie je daná v tom prípade, ak síce v novom konaní ide o rovnaký právny vzťah medzi tými istými účastníkmi, avšak novo uplatnený nárok sa opiera o iné skutočnosti, ktoré tu neboli v čase pôvodného konania a ku ktorým došlo až neskôr.

18. O procesne vadný postup ide tiež vtedy, keď súd zastaví konanie pre prekážku *litispendencie/res iudicata*, hoci pre to nie sú splnené zákonné podmienky (porovnaj rozsudok najvyššieho súdu z 27. januára 2005 sp. zn. 1Cdo/168/2004).

19. Za postup znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces treba považovať aj zastavenie konania pre nedostatok podmienky konania, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom

podmienky konania netrpí.

20. Po preskúmaní veci dovolacím súdom nemožno vyvodiť, že v predmetnej veci bola daná prekážka *res iudicata*. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca sa voči žalovanej domáha určenia vlastníctva k nehnuteľnosti špecifikovanej v bode 1. odôvodnenia na tom skutkovom základe, že žalobca nebol na základe právoplatného rozsudku vydaného v konaní 8C/54/2019 zapísaný na list vlastníctva, pretože v čase medzi rozhodnutím súdu a zápisom vlastníctva žalobcu na list vlastníctva, bola ako vlastník zapísaná namiesto pôvodného žalovaného X. A.J. v rámci konkurzu žalovaná - Slovak Estate s.r.o. Zo spisu ďalej vyplýva, že kúpna zmluva bola uzatvorená medzi správkynou konkurznej podstaty úpadcu X. A. (žalovaný v konaní sp. zn. 8C/54/2019) a Slovak Estate s.r.o. zo dňa 30. júna 2020 k sporným nehnuteľnostiam, vrátane dodatku č. 1 zo dňa 28. decembra 2020.

21. Podľa § 167b zákona č. 7/2005 Z.z. o konkurze a reštrukturalizácii oprávnenie dlžníka nakladať s majetkom podliehajúcim konkurzu, ako aj konať vo veciach týkajúcich sa tohto majetku vyhlásením konkurzu prechádza na správcu; správca koná v mene a na účet dlžníka.

22. Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/292/2012).

23. V posudzovanej veci však žalovaná nadobudla spornú nehnuteľnosť z konkurznej podstaty od správcu, ktorý má zákonné oprávnenie s majetkom úpadcu nakladať, nejde teda o slobodnú vôľu dlžníka. Správca neprevádza vlastnícke právo úpadcu ako jeho právny nástupca, ale vykonáva speňaženie majetku v mene úpadcu zo zákona.

24. Z uvedeného potom vyplýva, že pre účely uplatnenia zásady *res iudicata* nie je daná totožnosť účastníkov konania medzi dlžníkom, voči ktorému bolo vedené konkurzné konanie a osobou ktorá nadobudla majetok z konkurznej podstaty od správcu, keďže nadobúdateľ nie je právnym nástupcom dlžníka, ale samostatným subjektom nadobúdajúcim majetok na základe osobitného právneho titulu.

25. Vychádzajúc z uvedeného možno uzavrieť, že záver odvolacieho súdu o nedostatku podmienky konania, ktorou je prekážka veci právoplatne rozhodnutej, je nesprávny. Preto zastavením konania došlo k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP).

26. Dovolacím súdom konštatovaná procesná vada zmätočnosti uvedená v ustanovení § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť dovolania; zároveň je však tiež dôvodom, so zreteľom na ktorý musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie bez ďalšieho zrušiť. Rozhodnutie vydané v konaní postihnutom touto procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

27. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto zrušil uznesenie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, keď nápravu možno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 1 a 2 v spojení s § 450 CSP) a vychádzajúc z toho, že tým, komu bolo namieste pričítať dovolaním vytýkanú vadu zmätočnosti, bol odvolací súd.

28. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.